

Notulen van de vergadering van de Ministerraad op 17 april 1950

*'s Middags te 2 uur aangevangen, Plein 2b.

Aanwezig: De Minister-President, Voorzitter, en de Ministers Van den Brink, Götzen, Joekes, Van Maarseveen, Mansholt, Van Schaik, Spitzten, Teulings, In't Veld en Wyers.
Tevens is aanwezig: Mr. N.S. Blom, Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken.
Secretariaat: Dr. M.J. Prinsen, Secretaris en Drs. J. Middelburg, Adjunct-Secretaris.

1a. *Notulen van de vergadering van 5 april 1950*

3°. *Opmerking naar aanleiding van punt 3f (Nieuw-Guinea.)*

Minister *Van Schaik* vraagt zich af of het juist is, dat de kosten van de gemengde commissie voor Nieuw-Guinea ten laste komen van de Unie. Minister *Van Maarseveen* merkt op, dat in de commissie voor Uniezaken van de Tweede Kamer er op is aangedrongen zoveel mogelijk punten in Unieverband te behandelen. Bovendien is het besluit op de Ministersconferentie genomen, nadat men in de RAVI er mede accoord was gegaan, dat de kwestie van de status van Nieuw-Guinea op de agenda voor de Ministersconferentie zou kunnen worden geplaatst. Staatssecretaris *Blom* herinnert er aan, dat in de CAVI tot uiting was gekomen, dat men dit geen kwestie voor de Unie achtte; in de RAVI is evenwel in de door Minister *Van Maarseveen* bedoelde zin besloten. Minister *Van Schaik* verwacht meer internationale steun als deze kwestie niet in Unieverband wordt behandeld; spreker stelt voor in deze zin een instructie aan de HC te geven. Minister *Joekes* is van oordeel, dat de thans gevolgde behandelingswijze er toe zal bijdragen, dat de kwestie van Nieuw-Guinea op rustige wijze zal worden behandeld. De internationale invloed kan hierbij toch werkzaam zijn o.a. via de UNCI. Minister *Van Maarseveen* merkt op, dat de RIS de UNCI direct bij de kwestie van Nieuw-Guinea wilde betrekken, doch er is besloten hiertoe niet onmiddellijk over te gaan. De *Minister-President* acht het niet wenselijk thans nog een instructie aan de HC te geven, zoals Minister *Van Schaik* heeft voorgesteld. De *Raad* verklaart zich met dit standpunt accoord.

---

3. *Uniezaken*

a. *De kwestie-Westerling*

Minister *Van Maarseveen* deelt mede, dat Dr. De Beus in Singapore met de Britse Gouverneur MacDonald heeft gesproken, waarbij laatstgenoemde als zijn mening te kennen gaf, dat Westerling het beste gedurende een half jaar in Singapore zou kunnen worden vastgehouden. Prof. Romme heeft voorts aan spreker gevraagd of Nederland wel in overeenstemming met zijn tradities als rechtstaat handelt als geen bezwaar wordt gemaakt tegen uitlevering van Westerling als politiek delinquent aan Indonesië. Staatssecretaris *Blom* merkt op, dat de vraag of Westerling als een politiek delinquent moet worden beschouwd door de Britse rechter moet worden beslist, van welke uitspraak het Britse bestuur in de regel niet zal afwijken. Intussen was nog steeds geen gedocumenteerde aanvraag om uitlevering van Indonesië ontvangen. Minister *Van Maarseveen* merkt op, dat het hier een gemengd delict betreft. Destijds is het standpunt ingenomen, dat een bij een binnenlandse strijd of oproer betrokken oproerling kan worden uitgeleverd, indien hij, ware hij buitenlander, het volkenrecht zou hebben overtreden. De *Minister-President* wijst er op, dat van Nederlandse zijde aan de RIS is gezegd, dat geen aandrang op de Engelse Regering zou worden uitgeoefend om Westerling niet uit te leveren. Intussen heeft spreker de indruk, dat Engeland Westerling liever niet wil uitleveren. Staatssecretaris *Blom* heeft uit het telegram evenwel de indruk gekregen, dat Dr. De Beus op uitlevering aan Indonesië heeft aangedrongen. Aangezien

dit evenmin de bedoeling is, stelt spreker voor dat hieromtrent nog een bericht zal worden gezonden. De *Raad* verklaart zich hiermede accoord.

b. *Nederlandse ambtenaren in Oost-Indonesië*

Minister *Van Maarseveen* heeft een brief ontvangen inzake de moeilijke positie, waarin de ambtenaren in Oost-Indonesië en in het bijzonder in Makassar zijn geraakt. Spreker stelt voor de HC te verzoeken na te gaan, welke ambtenaren in dat gebied in een onmogelijke positie zijn gekomen en aan de commissaris in Makassar te laten mededelen, dat ambtenaren in bijzondere gevallen onder de regeling van het ontwerp-garantiewet zullen kunnen vallen. De *Raad* verklaart zich hiermede accoord.

c. *Het ontwerp-garantiewet*

Minister *Götzen* merkt op, dat de Eerste Kamer de afhandeling van dit wetsontwerp ernstig vertraagt. Thans is reeds een tweede voorlopig verslag hierover uitgebracht. De *Minister-President* geeft in overweging aan de Eerste Kamer op een of andere wijze te doen blijken, dat alleen de aanneming of verwerping van het door de Tweede Kamer aanvaarde wetsontwerp aan de orde is en dat de bespreking van nevenzaken de afhandeling van dit urgente wetsontwerp zal tegenhouden. Minister *Van Maarseveen* deelt mede, dat hij dit over enkele dagen ter sprake zal brengen bij een bespreking met het seniorenconvent van de Eerste Kamer.

d. *Vervanging van de HC* (Zie notulen MR 13 Maart 1950, punt 3f.)

Minister *Götzen* deelt mede, dat bij de Ministersconferentie in Djakarta gebleken is, dat Dr. Hirschfeld niet beslist afwijzend staat tegenover een voortzetting van zijn ambt van HC na Juni. Minister *Van Maarseveen* heeft aan Minister Rutten gevraagd Dr. Hirschfeld hierover te benaderen. Minister *Van den Brink* heeft geconstateerd, dat door de Ministersconferentie de verstandhouding met Dr. Hirschfeld weer veel verbeterd is. Spreker wijst er evenwel op, dat deze zeer vermoeid is. Staatssecretaris *Blom* wijst op de bezwaren, die rijzen als de plaats van Dr. Hirschfeld in Nederland opnieuw een half jaar zou moeten worden opgehouden. De *Minister-President* stelt voor de verdere bespreking uit te stellen tot de komst van Dr. Hirschfeld in begin Mei. Daartoe wordt besloten.

e. *Leeropdracht aan Nederlandse hoogleraren*

Minister *Van Maarseveen* heeft vernomen, dat de Amsterdamse hoogleraren Romein en Wertheim uit Djokjakarta een uitnodiging hebben ontvangen voor een leeropdracht. Spreker meent, dat het een onjuiste indruk bij de Nederlanders in Indonesië zal maken als hoogleraren met zo radicale opvattingen als de beide genoemden met steun van de Nederlandse Regering naar Djokjakarta zouden gaan. Staatssecretaris *Blom* heeft van Dr. Boon vernomen, dat hij aan Prof. Romein die ook een uitnodiging heeft ontvangen voor het houden van lezingen in Amerika, heeft geadviseerd liever deze laatste invitatie aan te nemen. De *Minister-President* acht het op zichzelf niet verkeerd, dat men in Djokjakarta weer Nederlandse deskundigen zou horen spreken. Het zou echter wenselijk zijn, dat de beide genoemden met meer Nederlanders tegelijk naar Indonesië zouden gaan. Minister *Joekes* wijst erop, dat het nog een belangrijk verschil maakt of de Regering aan de uitzending van beide hoogleraren medewerkt dan wel aan de Amsterdamse universiteit verbiedt hiervoor toestemming te verlenen. Minister *Van den Brink* is van mening, dat de toestand in Indonesië wordt bedreigd door radicale economische theorieën. Getracht zal moeten worden de hierdoor opgetreden stroomversnellingen te kanaliseren. De *Minister-President* stelt voor met een besluit te wachten tot Minister Rutten uit Indonesië is teruggekeerd. Hiertoe wordt besloten.

f. *De moeilijkheden in Oost-Indonesië* (Zie notulen MR 12 April 1950, punt 3c.)

Minister *Van Maarseveen* is van oordeel, dat het geval-Aziz in het bijzonder door de behandelingswijze na diens overkomst naar Djakarta kan leiden tot vermindering van het zedelijk

gezag en het internationale aanzien van de Regering van de RIS. De *Minister-President* stelt voor, dat een klemmend beroep op de HC zal worden gedaan om met de Regering van de RIS te bespreken, dat Nederland verplicht zal zijn de UNCI in te schakelen, indien verder wordt gegaan de deelstaat Oost-Indonesië met geweld te liquideren en niet met wettelijke middelen een reorganisatie van de staatkundige opbouw wordt uitgevoerd. Bovendien zal een beroep moeten worden gedaan op de UNCI, aangezien hierbij het zelfbeschikkingsrecht in het geding is, ten aanzien waarvan de UNCI een speciale taak heeft. Indien Oost-Indonesië zou worden ingelijfd zal men in het kader van het zelfbeschikkingsrecht zo snel mogelijk nieuwe verkiezingen in deze gebieden moeten houden. Minister *Joekes* geeft Minister Van Maarseveen in overweging om deze punten ook met Rum te bespreken, waarbij er met name op zou zijn te wijzen, dat de wijze van handelen tegenover Aziz het internationale aanzien van de RIS aantast. Minister *Van Maarseveen* zegt toe de heer Rum te zullen benaderen. Spreker stelt voor, dat hij een telegram aan de HC zal ontwerpen. De *Raad* verklaart zich hiermede accoord.

Staatssecretaris *Blom* deelt mede, dat de poging om de UNCI te activeren via Amerika niet is gelukt. Spreker stelt voor thans ook een stap bij Australië te doen. Daartoe wordt besloten.

- - -